

sudku k svým rukám, ten však byl doručen dříve obžalovanému samému a později teprve obhájci, počíná osmidenní lhůta k provedení opravných prostředků doručením opisu rozsudku obžalovanému (§§ 79, 285, 294 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 6. října 1928, Zm I 459/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl v neveřejném zasedání zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Táboře ze dne 13. dubna 1928, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 197, 199 a) tr. zák.

Důvody:

Proti rozsudku vynesenému v nepřítomnosti stěžovatelově opověděl jeho plnou mocí vykázaný obhájce dne 13. dubna 1928 v zákonné lhůtě zmateční stížnost a odvolání, žádaje za doručení písemného vyhotovení rozsudku k svým rukám. Opis rozsudku s poučením byl doručen podle zpátečního lístku dne 9. května 1928 obžalovanému samému s dodatkem, že již jeho obhájce proti němu ohlásil zmateční stížnost a odvolání, a teprve dne 22. května 1928 byl opis rozsudku doručen též obhájci Dr. K-ému, jenž dne 30. května 1928 provedení zmateční stížnosti soudu předložil. Odvolání nebylo vůbec provedeno. Podle § 79 tr. ř. jest spisy, od jichž podání jde lhůta k použití opravného prostředku, doručiti buď straně samotné nebo jejímu zástupci. Osmidenní lhůta k provedení zmateční stížnosti a odvolání běží pak podle § 285 dot. § 294, odst. druhý tr. ř., bylo-li při jich opovědi za doručení opisu rozsudku požádáno (a nestalo-li se toto doručení — což tuto v úvahu nepřichází — již před onou opovědí), od tohoto doručení. Byť i v souzeném případě obhájce výslovně žádal za doručení písemného vyhotovení rozsudku k svým rukám, nemůže býti, hledíc k předpisu § 79 tr. ř. pochybným, že i doručení obžalovanému samému vyhovovalo zákonu, bylo po právu platným a byl proto den tohoto doručení dnem, od něhož podle §§ 285, 294 tr. ř. počala běžeti lhůta k provedení obhájcem opovězených opravných prostředků. I když tedy později, po marném jejím uplynutí, byl opis rozsudku znovu doručen obhájci a tento v osmidenní lhůtě po tomto doručení k jeho rukám zmateční stížnost provedl, jest toto provedení opožděným a nelze k němu hleděti při řešení otázky, zda bylo jím vyhověno předpisu o zákonném provedení opravného prostředku. Ježto při opovědi zmateční stížnosti a odvolání nebyly stížné body blíže a způsobem, jak to předpisuje § 1 čis. 2 novely k tr. ř. z roku 1877/78, označeny, měla býti zmateční stížnost podle téhož předpisu zákona zavržena již soudem první stolice. Jelikož se tak nestalo, bylo ji podle § 4 čis. 1 uv. nov. k tr. řádu zavrhnouti soudem zrušovacím již v zasedání neveřejném.

Čís. 3283.

Právní postavení soukromého účastníka (§ 47 tr. ř.) a jeho nárok na náhradu útrat.

Odsouzený obžalovaný jest povinen nahraditi soukromému účastníku útraty zastupování i tehdy, byl-li tento se svými soukromoprávními nároky jinak odkázán na pořad práva, nebo nebylo-li o nárocích soukromoprávních rozhodnuto, jen když v rozsudku trestního soudu bylo zároveň zjištěno, že soukromý účastník byl trestným činem, pro který byl obžalovaný odsouzen, na svých právech poškozen.

Kdo se při svém závěrečném návrhu jako soukromý účastník připojil k návrhu veřejného obžalobce na odsouzení obžalovaného a žádal za přisouzení útrat právního zastoupení, nepřestal býti soukromým účastníkem (neztratil nárok na přiznání útrat právního zastoupení) tím, že zároveň prohlásil, že ostatní nároky uplatňuje cestou civilní.

(Rozh. ze dne 6. října 1928, Zm I 555/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Usnesením soudu v Kolíně ze dne 22. března 1928 a potvrzujícím je rozhodnutím krajského jako odvolacího soudu v Kutné Hoře ze dne 24. dubna 1928 byl porušen zákon v ustanoveních §§ 47, 449, 389 a 393 tr. ř.

Důvody:

Dne 10. srpna 1927 bylo učiněno okresnímu soudu v Kolíně trestní oznámení na obviněného a na Karla Sch-a pro přestupek proti bezpečnosti života (těla), spáchaný rychlou a neopatrnou jízdou automobilem dne 7. srpna 1927 v K. na Viktoru V-ovi, který byl zraněn a dodán do všeobecné veřejné nemocnice v Kolíně. K tomuto oznámení bylo zahájeno přípravné vyhledávání proti oběma řečeným osobám pro přestupek podle § 335 tr. zák. (§ 431 tr. zák.). Za přípravného vyhledávání byl slyšen jako svědek mimo jiné i Viktor V., který se připojil jako soukromý účastník k trestnímu řízení a prohlásil, že soukromoprávní nároky již uplatnil civilní žalobou u krajského soudu v Kutné Hoře. Po skončení přípravného vyhledávání byl zmocněncem státního zastupitelství učiněn návrh na použití zákona, t. j. na potrestání obou obviněných pro přestupek podle § 335 tr. zák., neboť podle posudku soudních znalců lékařů, utrpěl Viktor V. těžké poškození na těle. K hlavnímu přelíčení dne 6. března 1928 byl Viktor V. předvolán jako soukromý účastník, rovněž i jeho zástupce Dr. Alois H., advokát v K., jehož plná moc je ve spisech založena. Při hlavních přelíčeních dne 6. března 1928 a dne 22. března 1928 byl přítomen Viktor V. jako soukromý účastník se svým zástupcem Dr. H-em, advokátem v K. Po skončení průvodního řízení a po návrhu veřejného obžalobce prohlásil zástupce soukromého účastníka, že se připojuje k návrhu veřejného obžalobce a žádá za přisouzení útrat podle seznamu útrat, a že ostatní nároky uplatňuje cestou civilní. Rozsudkem okresního soudu v Kolíně ze dne 22. března 1928 byl obžalovaný Theodor T. uznán vinným přestupkem proti bezpečnosti života podle § 335 tr. zák., jehož se dopustil tím, že dne 7. srpna 1927 v K. předsevzal jednání, pokud se týče opomenutí, o němž již podle přirozených jeho následků, které každý snadno poznati může, nebo podle předpisů zvláště vyhlášených, jakož i podle svého povolání mohl na-

hlédnouti, že se jím může způsobiti nebo zvěšiti nebezpečnost života, zdraví nebo tělesné bezpečnosti lidí, při čemž se stalo, že Viktor V. utrpěl těžké poškození na těle, a odsouzen byl za to k určitému trestu. O soukromoprávních nárocích Viktora V-a neobsahuje rozsudek výroku. Rozsudek okresního soudu v Kolíně byl rozsudkem krajského jakožto odvolacího soudu v Kutné Hoře ze dne 24. dubna 1928 potvrzen. Usnesením okresního soudu v Kolíně ze dne 22. března 1928 nepřiznán Dr. Aloisu H-ovi, advokátu v K., zástupci soukromého účastníka Viktora V-a, nárok na útraty právního zastoupení soukromého účastníka Viktora V-a, poněvadž Viktor V. přestal býti soukromým účastníkem v právním slova smyslu a v důsledku toho nemá práva na náhradu útrat právního zastoupení. Usnesení toto jest odůvodněno takto: »§ 4 tr. ř. stanoví, že soukromoprávní nárok z trestných činů jest na návrh poškozeného zároveň v trestním řízení vyřídití, nejeví-li se pro nutnost dalšího jednání nezbytným, odkázati je na soudy civilní. § 47 tr. ř. stanoví, že každý, komu bylo ublíženo zločinem nebo přečinem, který jest stíhatí z povinnosti úřední, může se až do počátku hlavního přelíčení pro soukromoprávní nároky připojiti k trestnímu řízení a stává se tím soukromým účastníkem. Totéž obdobně stanoví § 449 tr. ř., pokud jde o přestupky, kde lze se připojiti k trestnímu řízení ještě za hlavního přelíčení. K trestnímu řízení připojuje se poškozený za tím účelem, by již v tomto řízení bylo rozhodnuto o soukromoprávních nárocích, vzešlých mu z činu trestného proti obviněnému. To může se však státi jen, když obviněný bude odsouzen, čímž vzniká zájem soukromého účastníka na odsouzení obviněného, který dochází výrazu v oprávněních poskytnutých soukromému účastníku v trestním řízení, i v řízení přípravném (§ 47 čís. 1 a 2 tr. ř.), i při hlavním přelíčení (§ 47 čís. 3 tr. ř.). Tak stává se soukromý účastník vedlejším orgánem veřejné obžaloby, má do jisté míry práva veřejného obžalobce a nabývá tak povahy a postavení trestně procesuálního, ovšem pouze za tím účelem, by již v řízení trestním dosáhl rozhodnutí o svých soukromoprávních nárocích z trestného činu. Z toho je vidno, že za soukromého účastníka nutno pokládati osobu, která si přeje, by v řízení trestním, stíhatelném z moci úřední, bylo o jejich soukromoprávních nárocích skutečně také rozhodnuto. § 47 čís. 3 tr. ř. výslovně stanoví, že se na konci hlavního přelíčení udělí soukromému účastníku slovo ihned, když státní zástupce učinil a odůvodnil závěrečný návrh, by provedl a odůvodnil svoje nároky a učinil tím návrhy, o nichž si přeje, by v hlavním nálezu spolu bylo rozhodnuto. Z tohoto je vidno, že za soukromého účastníka lze pokládati jen osobu, která ve smyslu § 47 čís. 3 tr. ř. učiní tam potřebné konečné návrhy. V souzeném případě v přípravném vyhledávání poškozený Viktor V. prohlásil sice, že se k trestnímu řízení připojuje, avšak ihned prohlásil, že soudně právní nároky uplatnil již civilní žalobou u krajského soudu v Kutné Hoře. Za dalšího hlavního přelíčení neučinil jiné návrhy, jen po návrhu veřejného obžalobce po skončeném průvodním řízení prohlásil jeho zástupce, že se připojuje k návrhu veřejného obžalobce, žádá za prisouzení útrat podle připojeného seznamu, ostatní nároky že uplatňuje cestou civilní. Tím zástupce Viktora V-a prohlásil, že si nepřehraje, by bylo v cestě trestní o soukromoprávních nárocích rozhodnuto.

Soukromoprávním nárokem v souzeném případě rozumí se po rozumu § 369 tr. ř., pokud se týče § 4 tr. ř. nárok na náhradu škody, vzniklé z trestného činu. Útraty zastupování, ohledně kterých zástupce žádal za přisouzení, nejsou nárokem soukromoprávním, vyplývajícím z trestného činu. Ohledně ostatních prohlásil, že je uplatňuje cestou civilní, a neučinil tudíž návrh v tom směru, by o soukromoprávních nárocích bylo vůbec v trestní cestě rozhodnuto. Pojmu soukromého účastníka jakož i řízení přípojného odporovalo by, odlučovati zájem na potrestání obviněného od uplatňování soukromoprávních nároků v řízení trestním. Není sice zapotřebí, by soukromý účastník číselně přesně určoval svoje soukromoprávní nároky, jest však nezbytně nutným, by uvedl třeba i jen všeobecně tyto nároky co do jich povahy, a by žádal v cestě trestní za rozhodnutí o nich. V souzeném případě zástupce soukromého účastníka tak neučinil, neučinil tudíž návrhy nutně požadované § 47 čís. 3 tr. ř., nelze proto považovati ho za soukromého účastníka v technické slova smyslu v době, kdy učinil poslední návrhy a bylo proto soudu zamítnouti jeho návrh na přisouzení »útrat«. Do tohoto usnesení podal soukromý účastník Viktor V., zastoupený právním zástupcem Dr. Aloisem H-em stížnost, jež byla usnesením krajského jako odvolacího soudu v Kutné Hoře ze dne 24. dubna 1928 zamítnuta jako bezdůvodná, poněvadž se odvolací soud připojil úplně k důvodům prvního soudce. Odvolací soud ještě poukázal na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 2. prosince 1913, Kr III 204/13, čís. 4094 sb. věst. min. sprav., které se prý úplně hodí na tento případ.

Oním usnesením okresního soudu v Kolíně i potvrzujícím je rozhodnutím krajského soudu v Kutné Hoře byl porušen zákon. Zákon přiznává soukromému účastníku v § 47 tr. ř., případně v § 449 tr. ř. určitá práva, jež jsou jednak rázu procesuálního, jednak mají úzký vztah k vlastnímu předmětu činnosti soudu trestního, totiž k nálezů o vině a o trestu toho, kdo přestoupil trestní zákon. V té příčině budiž zejména poukázáno k právům podpůrné obžaloby, vyhrazeným soukromému účastníku v §§ 48, 49 tr. ř., z nichž rovněž vyplývá, že postavení soukromého účastníka v trestním procesu jde dále, než by bylo třeba k pouhému vymáhání soukromoprávních nároků. Dlužno tedy činnosti soukromého účastníka přiznati spolu povahu trestně procesuální, i jest pak i nárok soukromého účastníka na náhradu nákladů jeho zastupování výronem této činnosti procesuální. Nutno tedy posuzovati předpoklady pro uznání nároku na náhradu útrat zastupování podle podmínek trestního řádu. Podmínky ty jsou dány předpisem § 47 tr. ř. a záleží jednak po stránce hmotné v tom, že byl někdo trestným činem ve svých právech poškozen, jednak po stránce formální v tom, že se tato osoba připojila jako soukromý účastník k trestnímu řízení pro nároky soukromoprávní. Kdo se k trestnímu řízení připojil pro soukromoprávní nároky, jest a zůstává soukromým účastníkem, byl-li jen trestným činem ve svých právech jakýmkoliv způsobem poškozen. To plyne jasně z právního postavení soukromého účastníka v trestním řízení a zejména z jeho práva, že může spolupůsobiti i k usvědčení obviněného, a že mu také přísluší návrh závěrečný. Prohlásí-li v tomto návrhu, že nečiní nároky soukromoprávní a žádá jen

náhradu útrat svého zastupování, vzdává se toliko nálezu trestního soudce o nárocích soukromoprávních, nikoliv však procesuálního postavení soukromého účastníka a nepozbývá práva na náhradu útrat zastupování jen proto, že nečiní v trestním řízení nároky jiné. Právě proto propůjčuje § 49 tr. ř. soukromému účastníku vliv na postup a na rozvoj trestního řízení a tím jakési oprávnění veřejnoprávní, by mu umožnil vymáhání nároků soukromoprávních, třeba jen později v řízení před soudem civilním, a by mu opatřil po případě také průvody, jichž k tomu třeba. Také pro pořad práva soukromého, který snad nastoupí, poskytují mu zjištění skutkové podstaty a provedení důkazů trestním soudem důležité pomůcky a soukromý účastník má již proto živý zájem na tom, by spolupůsobil při zjišťování skutkové podstaty, poněvadž soudce civilní, jemuž bude svého času rozhodovati o soukromoprávních nárocích, jest podle § 268 c. ř. s. vázán obsahem právoplatného odsuzujícího rozsudku trestního. Účastníci se trestního řízení jest procesuálním právem soukromého účastníka a použije-li tohoto práva v zájmu ukojení svého porušeného práva soukromoprávního, nesmí mu to býti na újmu, byl-li obžalovaný uznán vinným. Také v jiných případech soukromý účastník, třebaže jeho soukromoprávní nároky nebyly uznány, nepřestal býti osobou ve svých právech poškozenou, která se směla dáti zastupovati. Návrhy svými snad podstatně přispěl k usvědčení obžalovaného a dal-li se při tom, jak výslovně dovoleno v § 50 tr. ř., zastupovati právním přítelem, jsou útraty tím vzešlé částí jeho nároků soukromoprávních. Zásadně musí tedy útraty zastupování býti nahrazeny soukromému účastníku, byl-li obžalovaný odsouzen, neboť podle § 389 tr. ř. jest odsouzený obžalovaný povinen nahraditi útraty trestního řízení, k nimž náležeji podle § 381 čís. 4 tr. ř. útraty zástupců stran. Odkázal-li trestní soud nároky soukromého účastníka na pořad práva soukromého, ač odsoudil obžalovaného pro čin, z něhož jsou náhradní nároky odvozovány, záleží pro otázku, zda mají býti útraty zastupování přisouzeny, pouze na tom, z kterých důvodů trestní soud nerozhodl o nárocích soukromoprávních. Byl-li podle těchto důvodů soukromý účastník poškozen ve svých právech trestným činem, pro který došlo k odsouzení obžalovaného, nestačily-li však výsledky řízení trestního, by bylo lze rozhodnouti spolehlivě o nárocích náhradních (§ 366, odst. druhý věta druhá tr. ř.), přísluší soukromému účastníku podle třetího odstavce § 393 tr. ř. přec jen náhrada útrat zastupování, to tím spíše, že jest v nauce zastáván i názor, že nárok na náhradu útrat vzešlých v řízení adhesním (připojovacím) jest ztracen, nemůže-li se v tomto řízení státi přisouzení útrat. Sem řaditi dlužno i případy, jako je případ souzený, ve kterém nalézací soud o soukromoprávních nárocích nerozhodl. Pakliže však trestní soud nepřiznal soukromému účastníku nárok proto, že, ač byl obžalovaný odsouzen, z výsledku trestního řízení vyšlo najevo, že osoba, vystupující jako soukromý účastník, neutrpěla trestným činem škody vůbec a to ani na svých právech, nemá ovšem osoba ta nárok na náhradu útrat zastupování, poněvadž v skutku není soukromým účastníkem, nebyvši, jak, třebaž teprve dodatečně vyšlo najevo, oprávněna podle § 47 tr. ř. připojit se jako soukromý účastník k trestnímu řízení (viz rozhod. nejv. s. č. 2736 sb. n. s.). Podle těchto úvah jest odsouzený obžalovaný po-

vinen nahraditi soukromému účastníku útraty zastupování i tehdy, byl-li tento se svými soukromoprávními nároky jinak odkázán na pořad práva nebo nebylo-li o nárocích soukromoprávních rozhodnuto, jen když v rozsudku trestního soudu bylo zároveň zjištěno, že soukromý účastník byl trestným činem, pro který byl obžalovaný odsouzen, na svých právech poškozen. V souzeném případě připojil se Viktor V., který byl jednáním (opomenutím) obžalovaného a odsouzeného Theodora T-y při jízdě automobilem neopatrnou a rychlou jízdou těžce na těle poškozen, k trestnímu řízení proti němu pro své soukromoprávní nároky a byl také soudem za soukromého účastníka uznán a k jednání připuštěn; obžalovaný Theodor T. byl vskutku rozsudkem okresního soudu v Kolíně ze dne 22. března 1928 pro přestupek podle § 335 tr. zák., spáchaný na Viktoru V-ovi, také odsouzen. Viktor V., který se při svém závěrečném návrhu jako soukromý účastník připojil k návrhu veřejného obžalobce na odsouzení obžalovaného a žádal za přisouzení útrat právního zastoupení, nepřestal býti soukromým účastníkem tím, že zároveň prohlásil, že ostatní nároky uplatňuje cestou civilní. Viktor V. byl a zůstal soukromým účastníkem v trestní věci proti obžalovanému Theodoru T-ovi pro přestupek podle § 335 tr. zák. na základě svého prohlášení ze dne 18. ledna 1928 při svém svědeckém výslechu a na základě svého závěrečného návrhu po skončení průvodního řízení při hlavním přelíčení dne 22. března 1928, a na tomto stanovisku nic nemůže změnit ta okolnost, že zároveň soudu trestnímu oznámil, že jiné, ostatní, soukromoprávní nároky uplatňuje civilní cestou. Proto Viktor V. jako soukromý účastník podle zákona, podle trestního řádu, měl nárok na přiznání útrat právního zastoupení soudem trestním (Srovnej: Lohsing Oest. Strafprozessrecht, II. vyd. str. 589 a 590). Bylo proto podle § 33 a 292 tr. ř. rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 3284.

D ů v o d e m zmatečnosti rozsudku není provedení hlavního přelíčení v nepřítomnosti obhájce, aniž okolnost, že obžalovaný nebyl v přípravném řízení slyšen o (všech) obviněních, byl-li přítomen při hlavním přelíčení.

(Rozh. ze dne 6. října 1928, Zm I 591/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací odmítl v neveřejném zasedání odpor a zamítl zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 3. srpna 1928, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. zák., mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Podle § 427 tr. ř. jest odpor opovědění ve lhůtě zákonné, platící pro opovězení zmateční stížnosti. Rozsudek byl vynesena za přítomnosti obžalovaného dne 3. srpna 1928. Obžalovaný však teprve v podání z 31.